

Instan. Pankr.
2. 11. 1890.

7

22

1704, 4

9

Q. D. B. V.
DISSERTATIO MEDICA
DE OBSESSIS,

Quam

Ad præscriptum
Constitutionis FRIDERICIANÆ,

P R Æ S I D E

GUNTH. CHRISTOPH.

SCHELHAMMERO,

Med. D. & in Academia Kiloniensi

Profess. Publico Primario, &c. &c.

Publice defendet

BONIFACIUS LAURENTII

Tonningensis.

Die 2. Octobr. 1704.

In Auditorio Majori.

K I L O N I,

Literis Bartholdi Reutheri, Acad. Typogr.

42

DE ORBESSIS

D. D. N.
DISSERTATIO MEDICA

Ab praecipuum
Constitutionis FRIDERICIANAE

P R E S I D E
GUNTHER CHRISTOPH

SCHELHAMMERO

Med. D. & in Academia Kiloniensis

Profess. Publico Primario, &c. &c.
Patris honorabilis

BONIFACIUS LAURENTII

Tonnangensis

in Auditorio Majori
die 2. Octob. 1704

K I L O N I

Inter Bartholdi Reuberi, Acad. Typogr.

(1)

DISSERTATIO MEDICA,

DE OBSESSIS.

I.

Mirari subiit non semel, quod Sacer Codex non verbis modo disertis docet, sed exemplis etiam & multis admodum, & magnis, luculentissimisque evincit (1) infinitis vero aliis constans experientia tot seculorum comprobat, id a plerisque hodie non tam in dubium vocari, quam ingenti confidentia præfracte negari: Reperiri scilicet, qui à Dæmone malo obsessi agitentur.

II. Quo magis autem magisque de ea re cogito, eo magis obfirmatur animus in illa sententia, quam plurimis jam ab hinc annis fovere cepi: Fieri id ipsum singulari vafritie pessimi spiritus, qui quod D. Paulus Christianis nobis hominibus præscripsit faciendum: ἐξαγοράζειν τὸν ναῖον, (2) sollicitè callideque observans, priusquam Christus Regnum occuparet, idololatria, aperta que vi, & eminenti domino superbe imperabat. Nunc vero, posteaquam ex solio adventu ejus deturbatus, & ad Tartara repulsus est, clandestinis technis, dolisque mentes hominum aggreditur, & raram sui copiam facit, tamq; abjectâ vilemque sui speciem ingerit, ut ne quidem existere Dæmonia, aut, ubi obtinere id ut credatur, non potest, catenis ita vincâ existiment, ut non magis quam canis domiciliî custos no-

A

(1) Vide *Matth. 8. Marc. 5. Luc. 8. Marc. 1. Luc. 4. Matth. 17. Marc. 9. Luc. 9. Matth. 9. ejusd. 12. Luc. 13.* (2) *Rom. XII. 11.*

cere non possit; imo propemodum ne latrare, quidem audeat.

III. Ad quod eruditi seculi nimia fiducia abutitur: Dum enim hodierni plus sibi, & pulchrius sapere videntur, quam omnes veteres, etiam hoc suggerit *Φυσικὴ μὲν αἰγῶσι* ipsorum ingenio, ne credant eorum quicquam, quæ superare naturæ vires videantur: fabulas esse, quicquid quotidie non accidit aut non ipsi viderunt: Interest enim hostis humani generis, se ignorari, quo ex insidiis validius oppugnet innocentiam: Facileque adeo obtinet quod cupit, postquam nonnulli eorum etiam Mundi creationem ita ceperunt particulatim, ut facta sit, exponere, ut & ipsi idem præstare potuisse, videri queant: primorum parentum non degeneres filii, rursumque Deo similes. Dum itaque in hoc sibi nimium placeant, in eo veluti summam sapientiam collocant, nihil eorum credere, quæ vel ab integerrimis viris relata leguntur, si sphaeram divini intellectus sui, si Diis placet, transcendant: quo ipsi omnem destruunt historicam fidem ut non minus de hac, quam salvifica illa Christi verba accipienda videantur: *Putasne fidem, cum venerit, inventurum esse Filium Hominis?* (3) Tales itaque sunt contortæ colubri tortuosi fraudes, qui nunc omnia, nunc nihil esse, videri cupit, pro re nata: Vide consentientem nobis *Hieron. Jordanum, Lib. De eo quod est Divinum in morbis, cap. 71. p. 25.*

IV. Quo vitio tamen præ ceteris Galli laborant, iique, unum saltem vel alterum Batavorum si excipias, quod ipsorum auctoritas & in eos pensata hodie multorum voluntas seducit a recto etiam alios, pene soli: Illi profecto sunt, qui & sapientiæ opinione inflati,

(3) *Luc. XIII. 8.*

inflati,

inflati, maxime turgent, videnturque sibi longe veteres omnes anteire, & novæ Philosophiæ favent unice: Popularis sui Cartesii amore & scriptis porissimum ducti. Hi post reliqua Magiam etiam omnem, spectra, denique & Obsessos, omnemque satanæ potestatem plusquam *Wieriana* audacia in suspicionem adducunt, & ut exemplis, literis relatis, omnem derogent fidem, præeunte rursus ex suis *Gabriele Naudeo*, erudito aliqui, sed ex ingenio, nationi suæ proprio omnia ejusmodi spernente atque obterente, (4) assidue dant operam. Luculentum ejus rei edidit nuperrime iterum specimen, auctor libri qui inscribitur: *Reponse aux questions d'un provincial*, quem recensuit anno præterito in Historia operum Eruditorum (*Histoire des Ouvrages des Savans*) *Dominus Banagius Beauvallius*, tamen negare omnia penitus, ut solent alii, non audeat, multa sane vel tacite fateatur. Quantum ab his, diffidet *Plutarchus* etiam, auctor gravissimus, Philosophus & historicus insignis, quando: *Quodammodo Philosophiam, ait, tollunt, qui rebus mirabilibus fidem non habent. Oportet autem, quam ob causam aliquid fiat, ratione tractare; quod vero id fiat, ex historia est sumendum.* Et *Plinius*: *Quemadmodum multa fieri non posse, priusquam facta sunt, judicatur, ita multa quoque, quæ antiquitus facta sunt, quia ea non vidimus, neque rationem assequimur, ex iis esse, quæ fieri non poterunt, judicamus: Quæ certe summa insipientia est.*

V. Recte! faciunt enim hoc contra omnium seculorum experientiam & fidem; in eoque dum infallibiles (sit venia verbo) esse volunt, eaq; facta negant, de quo &

A 2

vul-

(4) *Lib. Apologie des grands hommes accusés de Magie.* (5) *V. Sympos. cap. 7.*

vulgaribus hominibus, & eruditis æq̄ convenit, tanquã
 ridicula deliramenta irident, turpissime semet ip-
 sos fallunt, incidentes in Scyllam, dum Charybdim
 student evitare.

VI. Verum de his æquum ferre iudicium, ventu-
 ris seculis relinquamus. Id enim in quo vivimus, ita
 amore sui penitus captum atq; in his occæcatum est, ut
 frustra emendationem expectes. Ne tamen, qui ipfis
 mos est, præjudicia nobis veterum lectione hærentia,
 objiciant, ipsi præjudiciis maximis laborantes, mo-
 nendum hic est, non modo nosmetipfos obsessum Pa-
 ravii sub D. Antonii sacro altari inclusum subterraneo
 loco vidisse, horrendum mugientem, tremula & absona
 voce audivisse, cui Dæmon, sacerdote per Jesu nostri
 sanctissimum nomen id injungente, pulsus in momen-
 to excitans, febrilem dispositionem induxit, irerum-
 que, eodem imperante, dicto citius sustulit: Verum
 & Hispanum novisse Londini, ubi eodem victu me-
 cum utebatur, virum gravem, sapientem, carum, &
 cui tuto fidas, qui integros duodecim annos in Ame-
 rica exegerat, Germaniam, Galliam, Italiam obierat.
 Is obsessum se vidisse asseverabat, cui postquam omni-
 bus istis linguis (Germanica excepta, quam unam non
 fatis in expedito habebat,) locutus esset, tandem duode-
 cim diversis Americanis dæmonem esse aggressum,
 omnibus istis promptissima exactitudine respondentem:
 Quod unum exemplum sufficientissimum esset, meo
 quidem iudicio, omnem fraudis hic suspicionem tolle-
 re, & in tuto collocare rei veritatem. Quibus addit
 merito magni quondam Academiae hujus Theo-
 logi,

logi, *Christiani Kortbolii*, inter Germanica opuscula nuper denuo edita comparens *Historia de Obsesso Femenesi*, quæ tam est urgens, ut nemo æquus rerum arbitrer dubitare possit. Cum itaq; de Naturæ ratione & existentia nosmetipsi jam pridem, de Magicis autem morbis nuper adeo quidam ex nostris, candidatus clarissimus. (6) doctissime, & *auspiciatus* differuerit, nunc de Dæmoniâ etiam, argumenti affinitate nos invitante, per occasionem pauca dicere visum fuit.

VII. Enim vero de *Obsessione & obsessis* agere pro vario objecti (ut cum Philosophis loquamur) formali, & *Theologorum* est, & *Metaphysici*, sive *Pneumatici*, & *Naturalis philosophi*, & denique *Medicorum* quoque: qui non modo de his, utrum vere tales sint, qui esse videntur, iudicium ferre, sapissime rogantur, sed non raro etiam, hunc ipsum humani generis hostem saltem per indirectum oppugnare possunt, præsertim in modo memoratis morbis magicis: est enim hoc ipsum *ro dei* quod Divinus noster *Cous*, per Ethnicas etiam tenebras exquisitissima qua pollebat, mentis acie jam olim perspexit.

VIII. Definitionem verò Obsessi construere, non opus esse arbitror: Notissimum enim, eo nomine ceteri illos, quorum corpora maligno aliquo spiritu agitantur, a quo miris plerumque contorsionibus membra jactantur, ea vero peraguntur, proferunturque, quæ vel exuisse animum humanitatem omnem indicent, vel superent humani ingenii vires.

IX. Hi itaque Dæmoniaci & obsessi nobis vocantur; quæ nova quidem videntur vocabula: Nam cum

A 3

Roma-

(6) *Christ. Mart. Burchardi de Morbis Magicis.*

Romanorum res florarent, nihil ejusmodi inter illos observatum. In religionis enim ludibrium solis illis infidiabatur, qui nomen in fidelium cœtu professi sunt. Græce ἐνεργούμενοι; quia intus a Dæmone agitantur: item καταδυναστευόμενοι ὑπὸ τῆς διαβολῆς. Invadit autem eorum corpōra fatanas, ut olim statuas idolorum forte infedit, & ex iis præcepit quod factō opus sibi videbatur: In quibus, etsi multam sacrificulorum fraudem intervenisse, facile cum *van Dale* (7) credamus, plane tamen negare rem omnem, cum multa prohibent, tum hæc nostra: Si enim humana corpōra anima sua instructa invadere eum licet, quidni & liceat lignea, aurea, aut marmorea simulacra? An obstat durities, verebiturque, ne minus molliter hic cubet? quare aut admittere hanc δόξα, van Dalus, aut obsessos etiam cogetur negare: quod nunquam poterit, quin elevet S. Literarum fidem & testimonia infinita prudentissimorum & expertissimorum hominum, vanissima arrogantia recuset.

X. Non tamen pariter omnibus hominibus & sine discrimine illabi, τὰ δαίμονα posse palam est: cum limitata admodum sit eorum potestas, & sub clipeo Divinæ omnipotentiae ab insidiis ejus tutum, quicquid manus sua olim sapientissime est fabricata, totaque adeo natura: Quam ille quidem intime novit, ac destruere (satim hanc inferiorem) omnino & possit fortassis & vellet, sed potenti Numinis virtute, tanquam injectis vinculis cohibetur. Multo vero maxime hominibus ad imaginem Dei creatis cupit male, adeo

(7) *Lib. peculiarium de Oraculis.*

adeoque & ipsi solis propemodum inhiat: quos tamen singulari vicissim opera protegit, & ab ejus technis illæfos servat auctor Deus, electos præsertim suos, id est, vere pios, qui illius potentiam minasque rident, sub angelorum custodia securi.

XI. Verum hæc inquirere sollicitius, sacrorum est Antistitum, nos potius de iis dicamus quæ ad nos pertinent: & primo quidem loco, de causis quæ ipsi potestatem faciant tantam in corpus, ad imaginem Dei formati spiritus domicilium. Sunt autem illæ, manifestæ quidem, & præ ceteris evidentes duæ. I. summa & deplorabilis quædam hominum ipsarum impietas, qua Deo sacrisque omnibus renunciantes, malo Dæmoni se totos devovent: quod pactum, si postea, pœnitentia acti, rescindere forte velint, illique sua piis precibus præda eripitur, tum vel levi causâ iterum invitatus, corpus invadit: cujus rei cum alia multa, tum illustre prorsus exemplum est illud Magdeburgicū quod a Reverendo Dno. *Schribero*, verbi Divini ibidem ministro, qui istis omnibus interfuit & per quem res acta est maxime, sub titulo: *das verlohrene Schaaf* / publicatum paucos intra annos aliquoties typis exscriptum fuit.

XII. Deinde etiam sæpe aliis ad se possidendum homines Diabolum invitant flagitiis: ut si spiritum familiarē, quem vocant, sibi acquirere studeant, eoq; utantur, postea vero ab eo se cupiant liberari. Tales enim etiam ipsi potestatem faciunt, ut rejecto hoc symbolo, ab eo sæpe animato, relicta externa specie, interna eorum subeat:
Ejus

Ejus rei documenta occurrunt passim. *Job. Jordanus L. de eo quod Divinum in morbis generatim dicit: In Francia & Italia venales, semper exitio fuisse emtoribus; luculentæ probant historia.* Unum & ipse adfert in medium *Dæmon, ait, in capsula inclusus Basilea, possessorianti ponderis esse cepit, ut in ipso viriles artus deficerent. Uxor ejusdem incaute aperiens, rabida facta & minitante Dæmone, se non prius exiturum quam ipsam necasset.* Quod ne commentum credant inepti horum derisores, ticiant perfimile huic haut ante multos annos, in hac nostra ditione accidisse: nisi quod, quæ possedebat dæmoniacum spiritum fœmina, cum eum transferre in alios, quod cupiebat, non posset, in rabiem actam, tristi obitu e vita excessisse.

XIII. Porro & Sagæ Magique, permittente ob hominum peccata scelus Divino numine, Dæmones in corpora humana immittere possunt. Ita *Simonem Magum* decipere se tentantes, variis morbis & Dæmonibus subjecisse, autor est *Anastasius Nicenus Episcopus, & similem Magum* immisisse virgini cuidam Dæmonium ab *Hilarione* ejectum, *S. Hieronymum* scripssisse legimus. Anno MDLXXXI. In Vivariæ oppido, *Annonajo* Venefica quædam *Bojarona*, liberos proprios, nucibus quibusdam abliguritis, dæmonibus possidendos mancipavit. Alium hausta portiuncula sanguinis, dæmon intravit, teste eodem auctore gravissimo *Jordano*, quidam, inquit, non ita pridem cum per æstus nocte vehementer squiret, e somno surgens, potu non invento, obvium forte malum prehendit; id mandens

(10) *L. de Abd. rer. caus.* II, 16.

dens, fauces sibi quasi manu præcludi, strangularique sensit, simulque a subeunte Demone jam obsessus, visus est in tenebris videre se a prægrandi cane vorari &c. De alio mox narrat juvene: *Demon interrogatus, quæ ista potestate moliretur, respondit, se in hoc corpus injectum à quodam, cujus nomen non effertur.* Fæmerensis etiam puer a vetula accepto, comestoque panis recenti, protenus male habere cepit: Denique obsessum, constitit. V. *Korholt. c. l. p. m. 332.* Plura non addo, possunt enim in exemplum hæc sufficere.

XIV. His ita perspectis, pergamus ad symptomatum, vel potius actionum p. n. enarrationem, quæ in obsessis solent occurrere. Non statim enim sui copiam facit Dæmon, sed variis in principio, ut colubrem infernalem decet, convolutionibus se torquens, adstantibus illudit, morborum specie quadam latens. Ad idque fere gravissimis symptomatis stipatos eligit: uti sunt Convulsiones, Epilepsia, in mulieribus vero uterini, affectus & hysterica passio.

XV. Ut plurimum vero in iis conspicitur iterata caninæ linguæ exertio, nigra, tumida, contorta; tum & colli elongatio enormis: constrictio & suffocatio. Quædam Helmstadii femina, diu obsessa, nec penitus liberata, quoties recitare tentabat cantum sanctissimum cujus initium est, *Gott der Vater wohn uns bey* &c. non nisi summa cum difficultate ejus verba proferebat, maxime omnium ad ista hæsitans: *Sûr dem Teuffel uns bewahr* / & tum quasi vim passa, obmutescibat, collumque ejus sæpe ad ulnæ fere longitudinem extrahebatur, & tum horrendum boando, bovis vocem, scite referebat:

B. XVI.

XVI. Sed non horum solum, verum & omnium animalium voces non raro dæmones fingunt: quod apud Brassavolam contigisse legitur, ubi obsessus alias canem fingendo, alias equum, hinniendo, se exhibuit. Dentium stridorem & spumam oris, tanquam rabidi canis, inter signa Dæmoniacorum relata, ipsa etiam historia sacra Salvatoris sanctissimi confirmat. (11) Obmutescere etiam nonnunquam dæmoniacos, crebra observatio docuit, idemq; & sacrae literæ de obsesso narant, qui simul & surdus erat. (12) Vide & *Korholtii* memorabilem in hoc locum, p. 3, 14. Laryngis capite nimirum, ubi vocis organon est, obsesso, vel linguæ usu sublato. Oris halitum foetidissimum post paroxysmum Diabolicum quidam memorant, in ipso paroxysmo etiam Wierus. (13) Pectoris constrictionem, cordisque dolores & angustiam, satis nota, non commemoro.

XVII. Aliquando & miris convulsionibus, quod modo tetigimus, torquentur obsessi, quæ naturæ modum superant, ut plures robusti viri resistere non possint, aut membra contorta flectere, aut in naturali situ continere: Quod accidit illi, de quo modo ex Fernelio retulimus, quem vix ministri quatuor poterant cohibere: Vide & *Henricum ab Heer*. (15) Quin etiam correptos subito torquet, & quasi fulmine tactos prosternit humi. Exemplum luculentum iterum vel in sacro codice habemus: (14) ubi ad Dominum veniens pater, auxiliū filio miserrimo exoraturus, queritur, Dæmonem ipsum quandoque etiam in aquam, in ignem projicere, summo cum periculo.

XVIII.
 (11) *Marc. 9. v. 28.* (12) *Ibid.* (13) *De Malef. Affect. c. XII.* (14) *Marc. IX, v. 32.* (15) *Observ. oppido rar. VIII.*

XVIII. Attollit quoque corpora, & elevat in aërem, frustra renitentibus, & retinere tentantibus qui adstant, nec raro cum impetu in solium rursus dejecit, innoxie tamen. Notum in id est, quid Magdalenaë Cruciaë, monachaë Cordubensi, non quidem obsessæ, sed diaboli prostibulo carissimo, in ipso Divino cœtu sæpe contigerit. Simile quid apud Wierum est (16), quem evolvas velim. Nec alia ejus rei testimonia desunt, si operæ pretium esset cumulare. Est ubi Energumenis totum corpus emaciatur (verba sunt Hier. Jordani (17) tanto cum æstu, ac si ardentissima febre corriperebantur.

XX. Sed hæc lævia sunt, & pleraq; (Cordubensi tamē exemplo excepto) etiam morbofis corporibus naturæ viribus accidere possunt: Illud præcipuum, quod vocis sermonisque organis obsessorum utitur pro lubitu dæmon, & ea profert, quæ non sine stupore adstantes audiunt: Et quidem, quod meretur attendi, nonnunquam ignaro illo cujus lingua abutitur, quid dictum fuerit, ut puero Femenensi accidit: aliquando vero contra Fernelius: (18) *Cum intermissio erat ferocia, laborans in quiete omnium meminerat, quæ invitum se protulisse fatebatur, & dolebat.* Nec vernacula solum, sed exoticis etiam linguis, & quarum nullam laborantes notitiam habebant antea, promptissime, si quid petitur, explicat: Quod frustra in temperamentum hominis peculiariter nonnulli, & primus quidem omnium Janus Huartus Hispanus, in *Scrutinio ingeniorum* referre conatus est, a Jordano, aliisque refutatus. B 2

XXI.

(16.) *Lib. cit. cap. X.* (17) *pag. 110. doctissimi operis citati.* (18) *cit. loc.*

XXI. De peregrinis linguis, nota res est, & vel unum a me supra allatum exemplum Americanarum omnem fraudem hic abesse, prorsus evincit. Abuti autem etiam vernacula pessimum; in aperto. Non enim reprimit diu se, quin immundum & impurum ingenium suum prodat omni spurcitie, ea depromens, quae nec antea ex homine audiebantur unquam, nec ferenda sint castis auribus: cantilenas profanissimas cantans, iisque se oblectans, ridens, plaudens, sibilans: etiam blasphemam in sanctissimum Numen jactans, nominare illud non audens, sed vel voce *Ille*, vel alio usus, cum mentionem ejus facere ipsi necessitas est.

XXI. Aversatur & hymnos, & sacra cantica, & in his nullum magis odit quam illud, cujus nuper mentionem feci, cœtibus Christianis familiare: itemque: *Eine feste burg ist unser Gott* &c. Nec sanctorum Sacramentorum, baptismi maxime, mentionem fieri, patienter fert, sed jactat se, contorquet, pugnat, furit, obloquitur, tumultuatur, quantum ipsi permisum est: nec sinit preces recitare quos possidet, ut foeminae Helmstadiensis exemplo modo fecimus palam. Puella Brunsvicensis, cujus Jordanus meminit, sextum comma Orationis Dominicae prolatura, obmutescerebat illico. Quam tamen impotens sit & miser, ex eo colligitur, quod, ubi nullis comminationibus, nullaque humana vi ejus cohiberi rabies potest, modo infans *ἐνεργητικῶς* capiti manum imponat, & preces fundat, ira compestitur, ut ne mussitare quidem audeat: cujus rei non unum exemplum mihi notum est.

XXII. Mulro vero maximum & hoc, quod ea quae alibi aguntur, & quidem extra aedes, in locis etiam longe

longe diffitis, aut occultis; non raro etiã quid de negotio quod agitur, futurum sit, præcipue adventum Deo sacrorum, vel aliorum piorum virorum prænunciet, non sine effusis in eos injuriis, aut scommatis. Sic de Quercetensibus monachis obsessis legitur: *Quoties Henricus, Cameracensis Episcopus, aut Dominus Egidius Nettelet, Decanus ejusdem ecclesie, viri virtutum, accederent, envinquiunt* (Dæmones per obsessas, loquentes) *Cornutus ille nunc in via est, ut nobis comminetur; ut ex Maffei Chronico notavit Jordanus (19) qui addit: Ita etiam puella Brunsvicensis energumena 1647. quoties Ecclesie ministri appropinquabant: Ecce veniant, dicebat, jam aderant! Ego vero addo: Idem evenisse, & anno 68. illius seculi in eadem ditone Brunsvicensi, exclamante Dæmone: En! venit senex ille Nebulo; ut me excruciet: jam processit ad hunc (in via) locum, jam ad hujus ædes subsistit: en! ante januam adstat &c. quod mihi narrarunt adhuc viventes qui tum obsessi adstiterunt plurimi.*

XXIII. Maxime memorabilia atque stupenda alia quam plurima leguntur in illa quam nuper citavimus, cordatissimi Theologi, *Christ. Kortbolii* enarratione de Pueri obsessi, ex quo pauca adhuc excerptimus. Hunc primum adventantem, & nuperrime ex Academia Rostochiensis reducem, cum, obrecta facie, ut uti profus non posset oculorum lumine, jaceret puer, statim allocutus, non sine scommate salutavit: mox pueri parentem, ingredientem in cubiculum, hilari risu excepit, quod ipsi modo terrorem incussisset vanum: Id vero cum intelligeret nemo, ipse narravit quo pa-

B 3

Et

(19) cap. XXXIX. p. 144.

Et contigerit. Idem & multa a se perpetrata dudum facinora, quibus nocuerat, narrare sæpe solebat, præsertim si aut adventantes aut adstantes ludibrio quodam exterruisset domi, Vide c. l.

XXIV. Solet autem hic malus dæmon plerumque per paroxysmos adfligere, qui raro sine ingentibus doloribus ægrotanti illatis cessare observatus est. Quod cum & huic puero familiare esset, sibi redditus, tales esse eos prodebat, quales si acubus intestina compungerentur: Factum tamen sæpe est, ut cum diceret: Jam se puerum suo modo excruciatum esse, præstare non posset, fatereturque se jam a Magno (ita vocare Deum omnipotentem solitus) ne id faceret, prohiberi. Fernelio visus, decies minimum quotidie corripiebatur, in intervallis sanus, sed labore contractus.

XXV. Porro Femerensis, neque cathedram ecclesiasticam tuis nominibus, sed obscænis potius aliis nominare, infantum preces & concentum ægerrime ferre, seque multo frequentius nobis adfuturum, nisi horum sibilo, ipsi imprimis molesto abigeretur, adfirmare: sacri lavacri commemorationem penitus abominare, ignotum ingredientem furem iteratis verbis talem appellare: parentis obsessi itinera, & quid hic, illic, quid istic ipsi eo momento accideret, ubi degeret, & quid in Curia Serenissimi ageretur cum ipso, accuratissime recensere.

XXVI. Quin' & adulterii reum, cum is factum negaret, itaque juramento de objecto crimine ut se purgaret ab iudice ei fuisset injunctum, ipseque jam in eo esset, ut illud præstaret, dæmon locum tempusq; adulterii

rii

filii notavit, eumque perjurio penitus suum fore, impense exultavit: mox tamen in eundem mire debachus est, quod pejerare tum temporis recusasset, sed se eum ad Aulam (eo provocaverat) comitaturum, subiecit, ibique confidentiam tantam inspiraturum, ut præfracte omnia negaret. Quod quidem factum est: Interim puer cum antea quotidie insultus dæmonis pateretur, his prolati, per biduum quietus degit, sed tertia mox die, pristina rediit calamitas, effato dæmone, se jam ex itinere esse reversum: quod ad investigationem rei totius haut parum conferet.

XXIX. Sed hoc tandem relicto, quæ restant dicenda, exequamur. Ut itaque singula hominum corpora ut plurimum dæmones singuli invadant, non tamen id perpetuum est, sed aliquando plurimi adsunt. Uti quidem ex ipsa discitur sacra historia, ubi Dominus dicitur ex (20) Maria Magdalena Septem diabolos eiecisse, & (21) interrogante Salvatore, quod Dæmoni, qui horrendis modis obsessum suum agitabat, ut sibi ipsi mala multa ingereret, esset nomen, respondit ille: *Legionem se appellari*, λεγεὼν ὄνομά μοι. ὅτι πολλοὶ ἐσμεν. Hinc & bis mille porcorum gregem in mare præcipitem dedere. Et hoc fidem facit ei, quod *Gregorius Magnus* prodidit (22) de virgine obsessa, quæ, cū opera magorum ab uno Dæmone esset liberata, in unius locum 6. vel 7000. successorum. His jam applicare Ferneliani dæmonis responsum licet: (23) *Multa intus esse domicilia in qua se recondat.*

XXX.

(20) *Marc. XVI, 9. Luc. VIII, 2.* (21) *Marc. V, 9. Luc. VIII, 30.* (22) *Lib. I. Moral. c. 9. (23) cit. loc.*

XXX. Itaque mirum videri non debet, cum in uno corpore tot Dæmones locum inveniunt, non singulos aliquando, sed integros cœtus, obsideri; quod de Vestalibus Quercetensibus, Pifanis Brigittinis, Ludunensibus (24) memoratur: Et Quercetenses quidem annis quatuor & mensibus totidem propter unius fucubæ peccatum misere exercuerunt qui ex legione Seraphinorum se esse mentiebantur. Bungi vero in Japonia, an. MDCLV. integram familiam inde a centum amplius annis obsessam deprehenderunt illuc appellentes Christiani.

Romæ anno MDLIV. ultra 45. Mulieres obsessæ Corybantorum more insanivere. Quam historiam, tamen si elevare, & nil nisi fraudem subfuisse deprehensum esse, recens in Gallia scriptor, à nobis initio citatus (*Reponse aux questions d'un Provincial*) velit persuasum, pro nova illa Gallica sapientia pugnans, tamen id falso ab eo obtendi, certum est, cum, literarum ignaræ etiam Latine responderint, teste oculari id asserente in *epistola* (25) ad *Joh. Langium* perscripta. Quin ante hos 30. annos & quod excurrit, adeoq; & nostris temporibus accidit, ut Arnstadii pueri scholam illic trivialem frequentantes permulti à Dæmoniis corriperentur, quod unus eorum magicæ artis ludibria, ut murium productionem & talia introduxerit, multique, ab ipso instructi idem essent imitati. Adde de pueris triginta, Amstelodami obsessis *Wieri* narrationem (26) quanquam ille, ut solet, sua perversa, explicandi ratione, quam negare rem non posset, corrumpere studeat: mox subjungens aliam: An-

(24) cum a Jordano, tum & Wiero passim (25) Vid. Ep. ej. responsoriam L. II. 34. (26) De Malef. Affect. c. XIII.

no MDLV. Romæ in Orphanotrophio Puellas circiter LXX. simul una nocte factas Dæmoniacas. Hæc ille mancipiorum Diaboli advocatus insignis. Vide & *cap. præcedens* X. ubi plura reperies exempla.

XXIX. Hæc sunt quæ energumenis solent varia obtingere. Duratio cum Paroxysmorum, tum obfessionis ipsius, incerta est, a solo Dei permisso, vel tolerantia pendens. Nunquam tamen ad vitæ finem perdurare eam autumaverim, etsi in antiquitatibus Patavinis de Beata Eustochia sanctissima quadam virgine id legatur accidisse: Romanensium enim de sanctis suis narrationes non sunt extra dubitationis aleam. Paroxysmos vero alii duos, tres quotidie, alii unum, longissimum, nonnulli insultus decem aut plurimos uno die patiuntur.

XXX. Uti vero, antequam corpus alicujus insidere occipiat dæmon, plerumque insueta quædam & inhumana in scenam ducat præludia, ut sub specie nigri canis, aut Aethiopis &c. appareat, exterrens miseris, & confundens, vel horrendis imaginibus, pavorebusque insolitis gravissimisque per somnum turbet, vel anxietatibus doloribus cordis, aliisque similibus, (quod præsertim post comesta a sagis porrecta accidere statim solet) se adfuturum, veluti annunciet: ita & paroxysmos non sine perturbatione incipit, signisque aliquibus se prodit: Oculis rigentibus ac torvis, tensionibus membrorum, epilepticis insultibus, vel simili malo. Nec recedit, nisi torqueat, pungat, cruciet, vexetque vehementer ægros, ut vel exemplis a nobis supra ex Sacro codice citatis palam est.

XXXI. Exacto autem quod sibi a supremo rerum

C

domi-

domino præstitutum est, tempore, raro etiam sine tumultu recedit, & saltim ægrum suum miris distinet modis, atque angit, aut adstantes turbat. Non raro sub specie turpis aut vilissimi animalculi exit, Muscæ forma Laodoni exire visus est, Aranei aurei, caudati, & velocissimi cursus ex puella Brunsvicensi, teste certissimo *Jordano*, quem cum dejecisset, ingens tumultus, & Bombifatio in parte domus suprema audita est, & mox omnes insultus Dæmoniâci cessarunt.

XXXIV. His ita perspectis, ex enarratis *φαινοῖς πορίσματα* quædã colligere licebit de iis quæ nobis in his obscura sunt, & abscondita; itaque ad hoc opus accingimur. Primum hoc patet, ex sacris pariter atque civilium rerum historiis, Dæmoni potestatem aliquando fieri, subire corpora humana, non tamen nisi per summum scelus ab eo admissum, quæ invasurus est: ut per abnegationem vel expressam vel tacitam summi Numinis, pactisque cum eo per Sacramentum initis rescissis; vel ab aliis, Diaboli regno jamdudum initiatis, qui in possessionem corporis alterius non modo consenserunt, sed & operam suam in hoc suo magistro improbo locarunt. Ita enim est, ut alibi demonstravimus, ut, nisi singulari obfistente Divina gratia, liceant ei multa, si potestatem fecerint in proximum Sagæ, Magique, quæ alioqui ipsi neutiquam sunt permiffa.

XXXV. Hæc scilicet ratio est, cur pacta constituat cum vilissimis etiam hominibus, vetulis, & proleteriis, quas facilius per simplicitatem laqueis suis involvit: nempe ut per eorum consensum liceat nocere aliis, etiam innocentissimis, quoties Angeli Custodis ope destituantur.

tuantur. Ita enim omnium qui ea inquisiverunt testimonio constat, etsi in hac re, metaphysica plane, ratio nos lateat: Nisi hæc sit, quod, ut volens & potens actionem necessario subsequenter habet, instrumentum autem, nisi sit qui in actionem consentiat, illudque impellat agere non potest: ita & hic, si velit homo, quæ alias non posset, accedente spiritu præpotente, & magistro ad eam rem improbo, ea possunt conjuncti, quæ separatis minime erant integra: desinant ergo in hoc mirari seculi hujus Esavi derisores, nec causam ignorantem, rem ipsam statim damnent, nec rationi rectæ repugnantem, & per experientiam ac seculorum consensum confirmatam.

XXXVI. Quod autem non nisi intercedente re aliqua, vel deglutienda, vel alia ratione quacunque cum eo, cui hoc malum intenditur, intimius coëunte, obsessio succedit, ex eo colligitur, Symbolum hoc esse, quo certius de voluntate hominum malignorum constet, quo ve dato resiliere a consensu & se retrahere (quod alias ipsis esset integrum) non possint.

XXXVII. Quo facto, mali quædam solet intercedere præsensio, terriculamenta vel lipothymia, vel, ut horrore ac nocturnis visionibus paveant; Quin & instante paroxysmo, nunquam non in corpore quædam insignis fit mutatio: quia non potest ferre impune tanti spiritus præsentiam humana natura. (27) Ut enim tremenda majestas Angelorum Principum (quod ex Daniele constat) (28) eripit prorsus & exhaurit animi corporisque vires: ita & Dæmonis, multo licet inferioris, abhorret vehe-

C 2

men-

(27) Vide Kortholt's Histor. ut §. XVI. omnino. (28) Dan. X. v. 8. 10. 9.

menter animus præsentiam, horrorque & frigus occupat plerumque artus, quod molesta est menti humanæ hæc intimior ejus conjunctio.

XXXVIII. Posteaquam vero intravit, quod jam in potestate est corpus, convulsi potius affectus quam alii apparent, quia obvium est statim nervolum genus, & maximè musculorum tendines prompti, qui moveant quam expeditissime, & citra noxam ulteriorē. Nam hoc notari meretur cum primis, quod, quicquid etiam agitet obsessum corpus, nunquam tamen ipsi permittitur vel viscera corrumpere, vel membra integra, ossaque diffringere, sed ubi lulum suum peregit, & receptum canit, statim a paroxysmo homo recte valet, nec mali reliquæ ullæ apparent, nisi quod lassitudo aliquando quidem insignis; non raro & levis, ex jactatione membrorum relinquatur.

XXXIX. Et hæc fere sunt, quæ naturali rerum virtute ordineque peragit. Quæ sequuntur, pleraque omnia *ὑπερφυσικά*, & ex spirituum natura explicanda sunt. Quamvis hodierni naturalis Philosophiæ scriptores Pneumatologiam etiam ad illam trahant: ut in tanta ingeniorum luxurie & philosophandi (quod illi libertatem vocant) licentia, omnia jam fiunt, fieri quæ posse negabat recta ratio. Quanquam ergo hoc ineptum sit, & frivolum, licebit tamen nobis & de his ex Pneumatologia hic paulisper Philosophari. Primum itaque altius extollit homines elevatque, ea potentia, qua sagas non raro per aërem velocissimo impetu ex uno loco in alium defert, eripit expeditque e vinculis publicis, & ex altissimis turribus abducit incolumes.

XL. Quod autem loquitur ex eorum ore, linguisque cum peregrinis tum vernacula, id quoque fit naturali modo atque ordine, musculos enim linguæ pro lubitu movet, impellitq̄, ex pulmone Spiritum propellens, adstricta laryngis rimula, haut secus ac ipsa facit anima, ubi sui juris est. Hoc scilicet memorabile est maxime, quod ego non vereor profiteri publice: In paroxysmo ipsum ingredi corpus dæmonem, perinde ac olim in statuas & simulacra Deorum: In quod præsens est, totum occupare, animam vero interim directricem τῶν ἐνεργησάντων opprimi plane, ac veluti teneri in vinculis. Hinc enim est, quod illa, de qua sumus locuti, alteratio præcedat, natura humana absonam conjunctionē abhorrente. Quin & omnes animi facultates, (22) cessare penitus & fatiscere, impuro spiritu omnia corporis organa occupante & regente, spiritus dictos animales pro arbitrio impellendo, certum est. Linguam vero ipsum movere dæmonem etiam D. Augustinus docuit, & ex eo *Jordanus* (29) itemque *Wiërus*. (30)

XLI. Cessant itaque omnes interni sensus, memoria etiam, etsi hæc non semper. Hinc enim *Fernelius* suum obsessum in quiete omnium meminisse, *Kortholtus* vero noster nihil eorum, affirmarunt: id quod plerumque accidit, ac etiam in *Brunsvicensi* puella factum, (31) Ecquid vero meminere hominibus eorum, quæ ipse non fecit? Sensus namq̄ interni quasi jobice objecto, non percipiunt quod corpus agit, haut

C. 3

ma-

(25) Confer. *Jordan. cap. 39, p. 143, S. de mente ligata p. 163, (30) p. 164, (31) De Malefic. Aps. c. III.*

magis quam in deliriis, soporosis affectibus, imo & ipso somno profundiore.

XLII. Agit ergo ut spiritus hæc ipse Dæmon, oppresso interea spiritu motore & cognitore hominis. Triplex autem in obsessis actionum genus obit. Alia nempe ut spiritus simpliciter, quando regit corpus & agit, movetque omnia: alia ut malignus & humani generis hostis, ut quando cruciat illud, & doloribus plectit: alia denique ut spiritus damnatus, ipsiusque Sanctissimi Numinis, osor acerrimus, ut quando blasphematur, impedit, contemtum habet, & traducit pios conatus, sacraque omnia.

XLIII. His ita expeditis, ea subicere licebit, quæ ad cognitionem vere obsessi pertinent, & quibus a naturalibus morbis insultus isti satanici distinguantur: Medici *Diagnosin* vocant. Etenim sæpe ad tales vocantur vel ad curandum, ubi non raro sub velo morborum, & symptomatum familiarium latet: Fernelio sane, præstantissimo viro, medico Regio prudentissimo, cum binis aliis per integrum trimestre Dæmon sub forma naturalium symptomatum imposuit, antequam eum possent cognoscere: tum vero irrisit pessimus, quod irritis pharmacis corpus ægri pene jugulassent; vel ad iudicium ferendum, cum aliquando simulant vafri & callidi impostores, se agitari a Dæmone, cum subsit mera fraus, & quædam ludendi alios petulans insolensque audacia. Cum verum igitur, tum falsum deprehendendi artem tradamus, quoniam ut plurimum, & quidem recte, in utroque hoc casu ad Medicos recurritur.

XLIV.

XLIV. Arduum autem, nec cujusvis medicastrum est, τὸ θεῖον hic vel deprehendere, vel ab eo τὸ φουρῶν aut simulationem discernere, præsertim nullo in oculos incurrente symptomate supernaturali. Decepti enim hic leguntur solertissimi etiam: Sic sub larva Epilepsia, in tertium mensem deceptus *Fernelius*. Æque vero delusum fuisse *Joh. Echti*um Medicum Coloniensem, memorat *Jordanus*, (32) *Pilulis de cynogloss*o, puellam clam obsessa somnum conciliaturus: Cum enim in quæ finem darentur, quave efficacia essent, omnes nescirent, oculo altero occluso, *Vide!* inquit *Dæmon*, *quam egregie nunc dormiam*. Pisana autem virgo apud *Casalpini*um (33) cum dæmoniaca esset, integrum decennium sola crurum paralyti laboravit.

XLV. Contra vero accidit in Gallia, ut *Thuanus* historicorum nostri temporis *Coryphæus* refert. (34) Cum *Martha Brofferia*, quæ Ludovicum Duretum (at quantum virum!) obsessionis simulatione tefellit, uti & *Altinum* medicum: ad quam cum Episcopus properasset, allato exorcismorum libro, recitavit primum *Æneidos* versum. Illa, exorcismi hoc esse initium credens, affectato membrorum motu a spiritu torqueri se finxit. *Marescotus* medicus, imposturam non ferens, obluenti manus in cervicem injecit, eamque consistere jubens, spiritum fugavit: clamantibus interim ex *Umbone* concionatoribus: *Impediri ecclesiam Dei hoste certamen!* fabula vero de *Martha* obsessa sensim evanescente: adeo verum est Hippocraticum illud

(32) *Cap. 45. p. 162.* (33) *De Invest. Dam.* (34) *Lib. CXXIII.*

*lud: Obscurissimos morbos opinione magis quam artem
iudicare.*

XLVI. Dum itaque sub naturali morborum cognitorum habitu Dæmon præsentiam suam occultat, perdifficile est, ipsum deprehendere, cum symptomatum istorum maximus sit numerus. Duo tamen sunt quæ certe fraudem produnt. I. Si corporis constitutio sana non congruat morbo, nullave causa naturalis, ex qua hæc solent oriri, appareat, II. Si a vetula suspecta, aut alio quocunque comedendum quid aut bibendum sit oblatum, & mox habuerit insigniter male, III. Si nihil tamen medicamenta optima prudenter usurpata efficiant. Augent suspitionem cum oculi aspectu terribiles sunt atque ignei, membra distorquentur, stupent, obmutescunt; cum proterve, impie, irreverenter & impudice loquuntur, aut gestus componunt suos. Hinc etiam *J. Gerbardus*, summus ille Theologus, & Deo insigniter carus: primo loco hic ponit *Impuritatem sermonis & gestuum* (35) Quo pertinet illud Hippocratis: *Hominis moderati proterva responsa, malum* (36) Adde his: & velocissimo cursu se ex hominum consortio proripere, aut alia perperam agere, & inconsulte; cum primis si hæc per paroxysmos affligant, convulsiones sine causa oriantur, & lucida, ut ajunt, intervalla sequantur, ubi rectissime valent, sique a paroxysmo, sibi redditi, & nihil debilitati, statim redeant ad consuetum opus, aut ingenii indolem.

XLVII. Omnium vero certissimum est signum, si loqui incipiat dæmonium, & vel vernaculâ occultat

(35) *Isag. Locor. Theol. XIV. 8. 12.* (36) *Præphet. 1. Apb. 44.*

tâ efferat, quæ sciri non possunt (vide *Gerhardum Thyneum*, & *Gisbertum Voetium*, mox citandum) aut peregrino idiomate utatur: Non enim credendum *Huorto* est, qui in certas temperamenti conditiones, morbi ingenium, singularemque spiritus elevationem hæc refert. Nam haut potest natura, quæ extra ejus potestatem sunt, sine motore potentiori perficere, atque præstare: est autem extra eam, linguas peregrinas proloqui, quæ inventum sunt hominum, non ipsius opus: His accedit demum, quod cantica sacra, preces, divinaque oracula pronunciare non possint, laborentque dum proferunt, & renitantur, dum vero recitant alii, clamant, strident, convellantur, blasphemant: consentiente in his *Balduino*. (38) Quæ, si simulari suspicio sit, Episcopi ex *Thuano* modo laudati pia fraus utcunque imitata, malitiam prodet.

XLVIII. Addit *Gisbertus Voetius* (39) inter signa certiora esse, si affligantur immediate ante dispoessionem seu egressum *Dæmonis*: & recte. Solent enim morbi naturales fere sensim mitigari, non exacerbari in paroxysmorum fine: *Alphonsus* vero *Tostatus* & hoc inter signa recenset, quod sibi restituti, nesciant respondere de his, de quibus sermonem habuerint. Est vero, & hoc magnum documentum: tamen delirantibus idem accidere possit, tamen deliria in similibus paroxysmis neutiquam solent adesse.

XLIX. Hæc sunt, quibus latentis & occultantis se dæmonis technæ deteguntur, atque a naturalibus morbi ac sinceris discernuntur. Qui vero sui juris, obsessos se fir-

D

mu-

(38) *Cas. Consc. III. 3: (39) Disp. sel. Part. I. de Energ.*

mulant, ita deprehendere licet: 1. Si nil nisi quod etiam alias visum sit, contingat, etsi vulgo insolitum videri possit: si nec constitutio corporis, nec symptomata & causa, inter se cohæreant; quod tamen non nisi periti Medici est judicare, ut fuit Marefcottus. Morbos autem naturales, facile plerumque cognoscimus, si modo in Pathologicis probe simus exercitati: In hoc uno est difficultas, si convulsivi motus appareant, præsertim in hysteriis mulieribus, ubi mira nonnunquam occurrunt: prout constabit, si quis legerit Willisii librum. Nostræ tamen virgines tam atrociibus malis non sunt obnoxia: Anglicæ & Suevicæ magis. Cavendum ergo in his, ne superare naturam putemus forte, quod ex ordine causarum contingere, nulla obstante solida ratione, credi utique par est.

L. Ut vero quæ dicta sunt hætenus, nemo facile ad Medicum pertinere, dubitaverit, sic magna est incertitudo ac disputatio doctorum, an ad ipsum etiam dæmonem expellendū opera ipsius possit esse utilis. Theologi quidam, maxime veteres, omnem naturalibus in spiritus efficaciam adimunt; Medici ex adverso, nimirum naturæ vim extollunt, ne quid detrimenti scilicet capiat vel ipsorum vel artis existimatio. Nec utrisque argumenta defunt. Illi *in naturam intellectualem, & immaterialem, quales sunt Dæmones, nihil valoris esse corporeis rebus asserunt.* Hi Avicennam in prima acie collocant, qui *solis naturalibus dæmonem pelli posse credidit, quoniam solis utatur causis secundis.* Albertus etiam Magnus, Liranus, & Paulus Burgenfis Episcopus, per sensibilia quædam dæmoniacos juvari posse, habent persuasum:

sum: *concreasse enim Deum spiritibus quandam potentiam sensitivam spirituales*, per quam subjiciantur passionibus rerum corporalium: Talia multa habent *Porphyrius, Proclus: & alii*. Judæos quoque expulisse suffitibus dæmones, testis est fide dignissimus *Justinus Martyr contra Triphonem, ipsum Judæum: & Hermetem Trismegistum* ferunt suffumigiis ex ligno Aloes & cetispermate dæmones congregasse, suffitu vero sulphuris fugasse: Non patitur angustia liminis nobis præscripti, omnia adducere, discussione dignissima, si pateretur: hæc tamen præcipua sunt. Legi interim possunt plura apud *Jordanum cap. 64.*

LI. Quod verò ad quæstionem attinet, neq; Theologorum dogma per omnia admittendum, neque Naturæ Mystorum. Nihil equidem in spiritum posse corpora, ut ut certum videatur esse, scrupulum tamen injicit humanus spiritus, in quem sane corporis fluida, & sensualium influentia plurimum possunt: uti id jam ipse Galen⁹ noster singulari libro dudum ostendit. (40) Idem præterea ex morali Philosophia discimus, cum concupiscentia ex sensibus, animi affectus ex concupiscentia, peccata, animæ imputanda oriuntur ex affectibus. quamvis horum forte alia sit ratio. Interim universalis propositio his infringitur.

LII. Medicorum vero & Philosophorum ratio non minus vacillat: Nam causarum naturalium & notitia, & applicandæ dexteritas major est Dæmonibus, quam ut a nobis æque perspicere omnis possit: adeoque nec potest contrariis earum effectus impediri: & quod

D 2

ma-

(40) *Libr. cui titulus: Quod animi mores corporis temperatram sequantur.*

magis est, pleraque non interventu corporum, sed immediate agit Dæmon, nequaquam naturæ viribus : ut cum attollit in altum gravia corpora, & utcunq; movet. Neque aliter musculos ac membra humani corporis ab ipso moveri in obsessis, a nobis supra demonstratum est.

LIII. Superest illa concreata spiritibus potentia, qua pati aliquid a corporeis rebus existimantur : Verum & his opponi possunt non pauca. I. Quod spiritus antequam corpora fierent, sint creati : non poterat itaque jam tum ad corpora in iis fabricandis haberi respectus. II. Quod de ea re neque in sacris quicquam revelatum sit, si Tobia, Apographi libri, historiam excipias, neque in profanis certa exempla, quæ careant dubitatione, prostant. Nam quod de Judæis affertur, illi forte Tobia historia seducti, ut, rei isti fidem haberent, a Dæmone fuerunt decepti : (41) Quod autem *Josephus* commemorat, & huc maxime pertinet, radice quadam, *Energumenon* naribus admota, Dæmonem ab iis fugatum esse, naturalibus viribus factum, cum III. *Conringio* (42) pernegamus, Personatus porro ille *Trismegistus* quem Græco nomine, *Ægyptium* tamen, diu ante Græcanicam eruditionem viventem fingunt, & cujus nulla in literis Græcis unquam mentio facta legitur, si existit unquam, (existisse autem, eruditi antiquitatis scrutatores adhuc dubitant, nec contra laudatum *Conringium* ullo idoneo satis testimonio *Borrichius* potuit ostendere, libros enim ei attributos omnes supposititios esse, est hodie satis notum) certe Magus fuit, si hæc vera sunt. LIV.

(41) LVIII. *Antiq. Jud.* (42) *Disp. de Incantationis circa morbos efficacia* §. 36.

LIV. Scio equidem, multa a variis auctoribus, Dioscoride præsertim & Plinio, in quibus sit vis dæmones vel cohibendi, vel depellendi, commemorari. Abrotanum, Artemisiam, Verbenam, Polytrichum, rutam, moly, herbam Paris, hypericum, fugam Dæmonum hinc dictum, betonicam: Item Corallia, Myrrham Camphoram, &c. Sed ea profuisse qui notaverit, Medicum fide dignum vix reperio: unum si excipiamus unguentum Carrichterii, quod efficacissimum expertus est Henricus ab Heer, & herbam Paridis, a Mathiolo (43) laudatam. Neque tamen video quid obstet, quo minus his utamur, si quid posse ea, quis confidat: præsertim cum in Veneficio affectis sciamus prodesse: tamen si olim Ethnicis in sacrificiis adhabita eorum nonnulla fuerint, adeoque hinc suspecta videri possent: quamvis & hæc in nostro hoc casu vix quicquam præstitura, plane existimaverim.

LIV. Plus spei est in fortioribus, Purgantibus puta ac vomitoriis, quæ efficacia in dæmonem ipsum fuisse, historiarum medicarum testantur. *Erasmus Roterodamus*, vir sane optimæ fidei, (44) Taurinensis cujusdã dæmonem forti purgante ejectum esse, refert; Vomitoriis vero *Rulandus* & *Freitagium* dæmoniacos non semel curasse, *Illustris Conringius* tradit, (45) Enimvero malum dæmonem in atra bile, h. e. sanguine crasso, nigro, corrupto, qui bilem potentia atram multam in se continet, delectari, in confesso est apud omnes. Vide *Wierum* (46) *Fr. Valleium* (47) *Conradum Wimpina* (48) *Sennertum*, & alios.

D 3

Hoc

(43) In IV. *Diosc.* c. 78. (44) In *Medicine encomio.* (45) *Disp. modo alleg.* (46) L. II. cap. 8. (47) *De Sacra Phil.* (48) L. II. *de Superstit.*

Hoc igitur humore expurgato, & ejecta ista colluvie pessima, in qua ille ales infernalis nidificat, fieri potest, ut & ipse cogatur avolare, & reverti ad Sygias undas.

LVI. Verum audio hic *Jordanum*, objicientem: (38) *Vereor, ne, qui vel iis etiam utuntur, laterem lavent; certe in mille aliis frustranea erit purgatio, & quicquid propinat Martinus Rulandus, nisi devotissime preces acceperint.* Recte id quidem. Accedant igitur, quæ & sine medicamentis, Divino Numine arcessito in auxilium, fortissime in Dæmonem pugnant. Concurrente naturali causa supernaturali, inquit *Del Rio, agere res corporea potest in dæmonem, eumque pellerere: primaria enim causa actionis supernaturalis illi a Deo initio creationis indita.* Sed etiam nihil juvent! *Humanum tamen, secundum Aërium nostrum (39) & benevolentia signum est, in extremis malis etiam usque ad experimenta venire, ad difficultatem afflictionis compescendam.*

(49) *L. cit. cap. 64. (49.) Tert. bibl. IV. Serm. I. 121.*

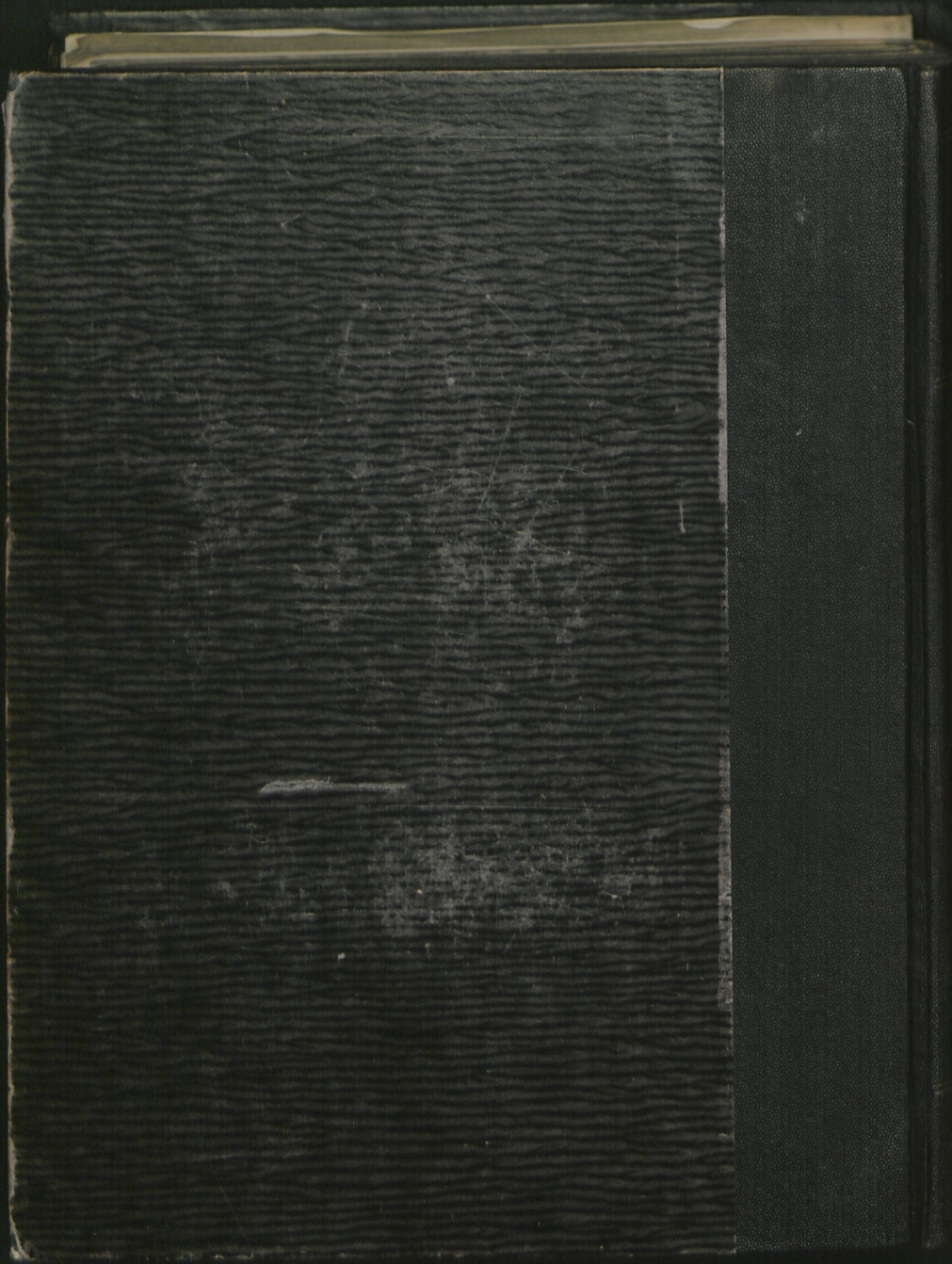

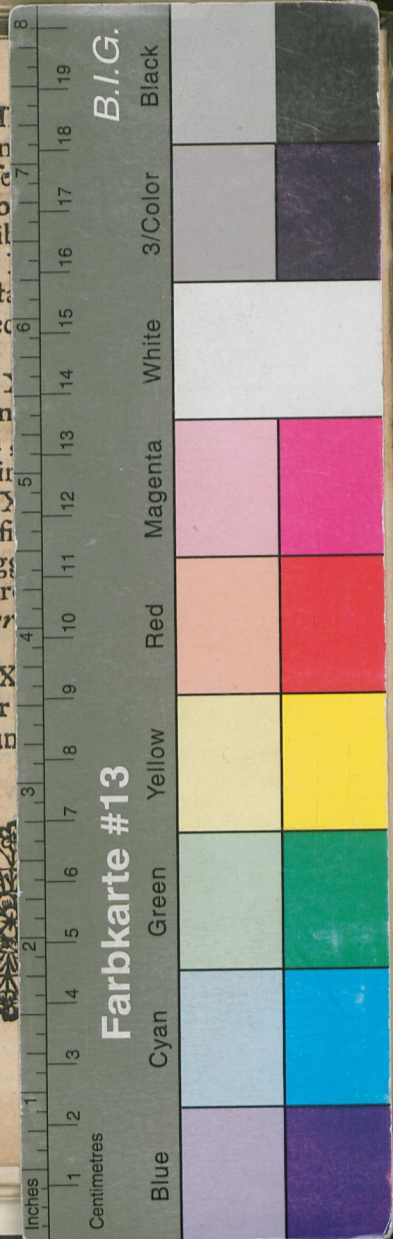
ULB Halle
003 742 709

3

TA → OL ^f
nur 1+21 Stück rechnung pff

Justin Bauer,
2-11-1890.

1804, 4
Q. D. B. V.

DISSERTATIO MEDICA
DE OBSESSIS,

Quam
Ad præscriptum
Constitutionis FRIDERICIANÆ,
P R Æ S I D E
GUNT^H. CHRISTOPH.
SCHELHAMMERO,
Med. D. & in Academia Kiloniensi
Profess. Publico Primario, &c. &c.
Publice defendet
BONIFACIUS LAURENTII
Tonningensis.
Die 2. Octobr. 1704.
In Auditorio Majori.

K I L O N I,
Literis Bartholdi Reutheri, Acad. Typogr.